

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (osmi senat)

z dne 15. decembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Skupna zunanja in varnostna politika – Uredba (ES) št. 1210/2003 – Posebne omejitve gospodarskih in finančnih odnosov z Irakom – Člen 4 – Zamrznitev sredstev in gospodarskih virov, ki pripadajo osebam, organizacijam in entitetam, povezanim z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina – Člen 6 – Prenos na mehanizme nasledstva Razvojnega sklada za Irak – Lastništvo zamrznjenih sredstev in gospodarskih virov“

V združenih zadevah C-753/21 in C-754/21,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija) z odločbama z dne 2. decembra 2021, ki sta na Sodišče prispeli 8. decembra 2021, v postopkih

Instrubel NV

proti

Montana Management Inc.,

BNP Paribas Securities Services (C-753/21),

in

Montana Management Inc.

proti

Heerema Zwiijndrecht BV,

BNP Paribas Securities Services (C-754/21),

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi M. Safjan (poročevalec), predsednik senata, N. Piçarra in N. Jääskinen, sodnika,

generalni pravobranilec: N. Emiliou,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

* Jezik postopka: francoščina.

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Instrubel NV in Heerema Zwijndrecht BV S. Bonifassi in F. Boucard, avocats,
- za Montana Management Inc. D. Célice in B. Périer, avocats,
- za BNP Paribas Securities Services J. Martinet, avocat,
- za francosko vlado R. Bénard in J.-L. Carré, agenta,
- za Evropsko komisijo J.-F. Brakeland in M. Carpus Carcea, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 4(2), (3) in (4) ter člena 6 Uredbe Sveta (ES) št. 1210/2003 z dne 7. julija 2003 o nekaterih posebnih omejitvah gospodarskih in finančnih odnosov z Irakom in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2465/96 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 3, str. 260), kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Sveta (EU) št. 85/2013 z dne 31. januarja 2013 (UL 2013, L 32, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 1210/2003).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov, in sicer, prvič, med družbo Instrubel NV ter družbo Montana Management Inc. in banko BNP Paribas Securities Services (v nadaljevanju: BNP Paribas) (C-753/21) in, drugič, med družbo Montana Management ter družbo Heerema Zwijndrecht BV (v nadaljevanju: Heerema) in banko BNP Paribas (C-754/21) glede veljavnosti preventivnih ukrepov in zasegov, ki sta jih odredili družbi Instrubel in Heerema v zvezi z zamrznjenimi sredstvi zaradi terjatev, ki jih imata ti podjetji do države Irak.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

- 3 V skladu z odstavkom 12 Resolucije 1483 (2003), ki jo je 22. maja 2003 sprejel Varnostni svet Združenih narodov, se je zadnjenavedeni „seznanil z vzpostavitvijo Razvojnega sklada za Irak, ki bo v lasti centralne banke Iraka“.

4 Odstavek 14 te resolucije določa:

„[...] Razvojni sklad za Irak se bo uporabljal na pregleden način za zadovoljevanje humanitarnih potreb iraškega ljudstva, za gospodarsko obnovo in sanacijo iraške infrastrukture, za nadaljnje razoroževanje Iraka, za stroške iraške civilne uprave ter za druge namene v interesu iraškega ljudstva.“

5 Odstavek 23 navedene resolucije določa:

„[V]se države članice, v katerih so:

- (a) sredstva oziroma drugo finančno premoženje ali gospodarski viri prejšnje vlade Iraka ali državnih organov, korporacij ali agencij, ki so ob sprejetju te resolucije bili preneseni iz Iraka; ali
- (b) sredstva oziroma drugo finančno premoženje ali gospodarski viri, ki so bili preneseni iz Iraka oziroma jih je pridobil Sadam Husein ali drugi visoki uradniki nekdanjega iraškega režima, njihovi ožji družinski člani, vključno z entitetami, ki so v lasti teh oseb oziroma oseb, ki delujejo v njihovem imenu ali po njihovih navodilih, ali ki so pod njihovim neposrednim ali posrednim nadzorom,

so zavezane nemudoma zamrzniti ta sredstva oziroma drugo finančno premoženje ali gospodarske vire ter jih, razen če ta sredstva oziroma drugo finančno premoženje ali gospodarski viri niso bili predmet sodnega, upravnega ali arbitražnega ukrepa oziroma sodne, upravne ali arbitražne odločbe, takoj prenesti na Razvojni sklad za Irak, pri čemer se lahko prošnje posameznikov ali nevladnih entitet v zvezi s temi sredstvi ali drugim prenesenim finančnim premoženjem predložijo mednarodno priznani predstavniški vladi Iraka, če niso bile predložene drugače [...].“

6 Varnostni svet Združenih narodov je 15. decembra 2010 sprejel Resolucijo 1956 (2010), ki v odstavku 5 določa:

„[Varnostni svet sklene,] da se vsi prihodki iz Razvojnega sklada za Irak prenesejo na račun ali račune mehanizmov nasledstva, ki jih je vzpostavila iraška vlada, in da se Razvojni sklad za Irak zapre najpozneje do 30. junija 2011, ter zahteva, da se mu po izvedbi prenosa in zaprtja o tem predloži pisna potrditev.“

Pravo Unije

Uredba št. 1210/2003

7 V uvodni izjavi 5 Uredbe št. 1210/2003 je navedeno:

„Da bi se državam članicam omogočil prenos zamrznjenih sredstev, gospodarskih virov in iztržka iz gospodarskih virov na Sklad za razvoj Iraka, je treba predvideti odmrznitev takih sredstev in gospodarskih virov.“

8 Člen 1, točki 4 in 5, te uredbe določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

4. ‚zamrznitev sredstev‘ pomeni preprečitev vsakršnega premika, transferja, spremembe, uporabe ali kakršnega koli ravnanja s sredstvi, kar bi imelo za posledice spremembe v njihovi količini, znesku, lokaciji, lastništvu, vrsti, namembnosti ali druge spremembe, ki bi omogočile uporabo takih sredstev, vključno z upravljanjem portfeljev;
5. ‚zamrznitev gospodarskih virov‘ pomeni preprečitev njihove uporabe za pridobivanje sredstev, blaga ali uslug na kakršenkoli način, vključno z, vendar ne omejeno na, njihovo prodajo, najemom ali hipoteko.“

9 Člen 4, od (2) do (4), navedene uredbe določa:

„2. Vsa sredstva in ekonomski [gospodarski] viri, ki pripadajo, so v lasti ali se nahajajo pri naslednjih osebah, opredeljenih s strani Odbora za sankcije in navedene v Prilogi IV, se zamrznejo:

- (a) nekdanji predsednik Saddam Hussein;
 - (b) visoki uradniki njegovega režima;
 - (c) ožji člani njihovih družin; ali
 - (d) pravne osebe, telesa ali entitete, ki so v neposredni ali posredni lasti oseb, navedenih pod (a), (b) in (c), ali vseh fizičnih ali pravnih oseb, ki delujejo v njihovem imenu ali pod njihovim vodstvom.
3. Prepove se neposredno ali posredno dajanje sredstev na voljo ali v njihovo korist fizičnim ali pravnim osebam, telesom ali entitetam, navedenim v Prilogi IV.
4. Prepove se neposredno ali posredno dajanje ekonomskih virov na voljo ali v njihovo korist fizičnim ali pravnim osebam, telesom ali entitetam, navedenim v Prilogi IV, ki bi tem osebam, telesom ali entitetam omogočile pridobitev sredstev, blaga ali storitev.“

10 Člen 6 Uredbe št. 1210/2003 določa:

„1. Z odstopanjem od člena 4 pristojni organi, ki so navedeni na spletnih straneh iz Priloge V, lahko dovolijo sprostitev zamrznjenih sredstev ali ekonomskih [gospodarskih] virov, če so izpolnjeni vsi od naslednjih pogojev:

- (a) da so sredstva ali ekonomski [gospodarski] viri predmet sodnega, upravnega ali arbitražnega zasega ali sodne, upravne ali arbitražne odločbe, izdane pred 22. majem 2003;
- (b) da se sredstva ali ekonomski [gospodarski] viri uporabijo izključno za izpolnitev zahtevkov, zavarovanih s takim zasegom ali priznanih kot veljavnih s tako odločbo, in sicer v okviru meja, ki jih določajo veljavni zakoni in drugi predpisi, ki urejajo pravice oseb s takimi zahtevki;

(c) da ugoditev takemu zahtevku ne pomeni kršitve Uredbe [Sveta] (EGS) št. 3541/92 [z dne 7. decembra 1992 o prepovedi ugoditve iraškim zahtevkom v zvezi s pogodbami in transakcijami v izvajanju katerih posega Resolucija Varnostnega Sveta Združenih narodov 661 (1990) in z njo povezane resolucije (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 18, str. 222)] ter

(d) da priznanje zasega ali odločbe ni v nasprotju z javnim redom države članice.

2. V vseh drugih primerih se sredstva, gospodarski viri in prihodki iz gospodarskih virov, zamrznjeni v skladu s členom 4, odmrznejo samo z namenom njihovega prenosa na mehanizme nasledstva Razvojnega sklada za Irak, ki jih je vzpostavila iraška vlada pod pogoji, določenimi z resolucijami VSZN 1483 (2003) in 1956 (2010).“

- 11 Družba Montana Management je bila z Uredbo Komisije (ES) št. 785/2006 z dne 23. maja 2006 o spremembi Uredbe št. 1210/2003 (UL 2006, L 138, str. 7) vpisana na seznam fizičnih in pravnih oseb, organizacij ali entitet, povezanih z režimom bivšega predsednika Sadama Huseina, ki so bile navedene v členu 4(2), (3) in (4) Uredbe št. 1210/2003, iz Priloge IV k zadnjenavedeni uredbi.

Uredba (ES) št. 1799/2003

- 12 V uvodni izjavi 4 Uredbe Sveta (ES) št. 1799/2003 z dne 13. oktobra 2003 o spremembah Uredbe (ES) št. 1210/2003 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 3, str. 310) je navedeno:

„Resolucija 1483 (2003) zamrznitev sredstev in ekonomskih [gospodarskih] virov predstavlja kot prvi korak v procesu, ki ima za cilj prenos teh sredstev in ekonomskih [gospodarskih] virov na Razvojni sklad za Irak. Resolucija iz procesa izvzema tudi sredstva in ekonomske [gospodarske] vire, ki so predmet pravice do zadržanja ali sodne odločitve, sprejete ali izdane pred 22. majem 2003. Zadržanje zamrznitvenih ukrepov je neprimerno, če so omenjena sredstva in ekonomski [gospodarski] viri izrecno izvzeti iz zahteve, po kateri bi drugače morali biti preneseni na omenjeni sklad.“

Francosko pravo

- 13 Člen R. 523-3 code des procédures civiles d'exécution (zakonik o civilnih izvršilnih postopkih) določa:

„V osmih dneh se izvršba v zavarovanje z aktom sodnega izvršitelja sporoči dolžniku, sicer je brezpredmetna.

Ta akt mora vsebovati naslednje elemente, sicer je ničen:

[...]

2. kopijo zapisnika o zasegu in reprodukcijo informacij, ki jih je predložila tretja oseba, pri kateri je bil opravljen zaseg, če ji je bil akt vročen po elektronski poti;
3. navedbo – z zelo jasnim zapisom – pravice dolžnika, da v primeru, da pogoji za veljavnost zasega niso izpolnjeni, pri izvršilnem sodišču v kraju svojega stalnega prebivališča zahteva sprostitev zasega;

[...]

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

Zadeva C-753/21

- 14 Tribunal de grande instance de Paris (okrožno sodišče v Parizu, Francija) je 20. marca 2013 po dveh arbitražnih odločbah, ki sta bili izdani 6. februarja 1996 oziroma 22. marca 2003 in ki sta medtem postali pravnomočni ter s katerima je bil državi Irak naložen znesek, ki ga mora plačati družbi Instrubel, ki je družba nizozemskega prava, izdalo dva sklepa o razglasitvi izvršljivosti.
- 15 Družba Instrubel je 20. januarja 2014 zaradi izvršitve teh dveh arbitražnih odločb pri banki BNP Paribas sprožila izvršbe v zavarovanje „v zvezi z Republiko Irak in njenimi entitetami, katerih sredstva na podlagi resolucij OZN pripadajo Iraku, in sicer družbi Montana [Management]“. Navedene izvršbe so bile 28. julija 2014 sporočene državi Irak, ki jih ni izpodbijala.
- 16 Družba Montana Management je 26. decembra 2017 pri sodniku, pristojnem za izvršbo, pri Tribunal de grande instance de Bobigny (okrožno sodišče v Bobignyju, Francija) začela postopek zoper družbo Instrubel in zahtevala preklic izvršb, pri čemer se je sklicevala tako na brezpredmetnost kot ničnost teh izvršb, iz razloga, da ji te niso bile sporočene, čeprav je lastnica sredstev, ki so bila predmet navedenih izvršb.
- 17 Navedeni sodnik, pristojen za izvršbo, je s sodbo z dne 24. julija 2018 ugotovil, da so izvršbe brezpredmetne, in odredil njihov preklic. Menil je namreč, da je treba, ker so bili v zapisnikih o izvršbi kot dolžnik označene država Irak in njene entitete, med drugim družba Montana Management, zadnjemavedeno šteti za dolžnico v smislu člena R.523-3 zakonika o civilnih izvršilnih postopkih. Zato je bilo treba po mnenju navedenega sodnika, pristojnega za izvršbo, zapisnike posredovati družbi Montana Management, ker pa to ni bilo storjeno, so bile izvršbe brezpredmetne in je bilo treba odrediti njihov preklic. Cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu, Francija) je s sodbo z dne 24. oktobra 2019 to sodbo potrdilo.
- 18 Družba Instrubel je pri Cour de cassation (kasacijsko sodišče, Francija), ki je predložitveno sodišče, vložila kasacijsko pritožbo in trdila, da je treba izvršbo v zavarovanje sporočiti le dolžniku, ki je naveden v izvršilnem naslovu, na katerem ta izvršba temelji, za kar naj bi v obravnavani zadevi šlo, saj je v izvršilnem naslovu kot dolžnik navedena država Irak in je bil ta izvršilni naslov vročen tej državi.
- 19 V zvezi s tem se predložitveno sodišče sprašuje o lastništvu sredstev, glede katerih so bili uvedeni ukrepi zavarovanja. Da bi bili ti ukrepi zavarovanja zakoniti in da bi imeli učinke, bi morala namreč v skladu s francoskim pravom sredstva, ki jih ti ukrepi zadevajo, pripadati dolžniku, na katerega se nanaša izvršilni naslov, v obravnavani zadevi državi Irak.
- 20 V obravnavani zadevi pa naj bi bila ta sredstva zamrznjena, ker je bila družba Montana Management z Uredbo št. 1210/2003 vpisana na seznam. Poleg tega naj bi bil cilj zamrznitve sredstev na podlagi te uredbe njihov prenos na mehanizme nasledstva Razvojnega sklada za Irak (v nadaljevanju: Razvojni sklad), katerega učinek je prenos lastništva teh sredstev na državo Irak.

- 21 Navedeno sodišče se tako sprašuje, ali zamrznjena sredstva ostanejo v lasti oseb, ki so s to uredbo vpisane na seznam – v obravnavani zadevi družbe Montana Management – dokler pristojni nacionalni organ ne sprejme odločitve o prenosu, ali pa so zamrznjena sredstva v lasti Razvojnega sklada, in sicer države Irak, od začetka veljavnosti navedene uredbe, ker zamrznjena sredstva glede na prenos, določen z navedeno uredbo, niso namenjena vrnitvi v premoženje oseb, ki so vpisane na seznam s to uredbo.
- 22 V teh okoliščinah je Cour de cassation (kasacijsko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali je treba člen 4(2), (3) in (4) ter člen 6 Uredbe [št. 1210/2003] razlagati tako, da:
- so zamrznjena sredstva in gospodarski viri do odločitve o prenosu na [Razvojni sklad] last fizičnih in pravnih oseb, organizacij ali entitet, povezanih z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev sredstev in gospodarskih virov?
 - Ali pa so ta zamrznjena sredstva last [Razvojnega sklada] od začetka veljavnosti uredbe, ki v prilogah III in IV navaja fizične in pravne osebe, organizacije ali entitete, povezane z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev sredstev in gospodarskih virov?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje, da so zamrznjena sredstva in gospodarski viri last [Razvojnega sklada], ali je treba [člen] 4(2), (3) in (4) [ter] člen 6 Uredbe št. 1210/2003 razlagati tako, da nasprotuje[ta] temu, da se na zamrznjenem premoženju brez predhodnega dovoljenja pristojnega nacionalnega organa izvrši ukrep, ki nima učinka prenosa, kot sta sodno zavarovanje ali rubež za zavarovanje terjatve, določena v francoskem zakoniku o civilnih izvršilnih postopkih? Ali pa je treba ti določbi razlagati tako, da je dovoljenje tega nacionalnega organa potrebno šele, ko se zamrznjena sredstva sprostijo?“

Zadeva C-754/21

- 23 Državi Irak in centralni banki Iraka je bilo s sodbo *Gerechtshof's-Gravenhage* (višje sodišče v Haagu, Nizozemska) z dne 31. oktobra 2000, ki je v Franciji postala izvršljiva s sklepom predsednika tribunal de grande instance de Paris (okrožno sodišče v Parizu) z dne 31. avgusta 2011, naloženo solidarno plačilo določenega zneska družbi Heerema, ki je družba nizozemskega prava.
- 24 Družba Heerema je 28. julija 2011 pri banki BNP Paribas uveljavljala izvršbe v zavarovanje vrednostnih papirjev, ki jih ima družba Montana Management. Te izvršbe v zavarovanje so bile junija in septembra 2014 spremenjene v rubež za prenos in rubež za prodajo.
- 25 Družba Montana Management je 12. decembra 2014 pri sodniku, pristojnem za izvršbo, pri tribunal de grande instance de Bobigny (okrožno sodišče v Bobignyju) začela postopek zoper družbo Heerema, da bi se ugotovili ničnost in brezpredmetnost izvršb ter da bi se odredil njihov preklic.

- 26 Navedeni sodnik je s sodbo z dne 12. maja 2015 predlog družbe Montana Management zavrnil iz postopkovnih razlogov. Cour d'appel de Paris (višje sodišče v Parizu) je s sodbo z dne 28. februarja 2019 to sodbo razveljavilo ter potrdilo rubež za prodajo in rubež za prenos, z obrazložitvijo, da se domneva, da so zamrznjena sredstva v lasti države Irak.
- 27 Družba Montana Management, ki je pri predložitvenem sodišču vložila kasacijsko pritožbo, izpodbija, na prvem mestu, uporabo domneve, da zamrznjena sredstva pripadajo državi Irak. Trdi, da ta sredstva ostanejo v njeni lasti do odločitve o prenosu na Razvojni sklad, ker zamrznitev sredstev pomeni začasni ukrep, ki ne vpliva na lastninsko pravico.
- 28 Na drugem mestu, družba Montana Management trdi, da je morala družba Heerema v skladu s členom 6 Uredbe št. 1210/2003 pridobiti predhodno dovoljenje pristojnega nacionalnega organa, saj naj bi vročitev akta o pretvorbi pomenila takojšnjo dodelitev terjatve upniku.
- 29 Predložitveno sodišče se sprašuje, ali zamrznjena sredstva ostanejo v lasti pravnih oseb, na katere se nanaša zamrznitev, dokler pristojni nacionalni organ ne sprejme odločitve o prenosu na Razvojni sklad, ali pa so zamrznjena sredstva v lasti tega sklada od začetka veljavnosti uredbe, s katero so navedene osebe vpisane na seznam.
- 30 Če bi bila zamrznjena sredstva v lasti navedenega sklada od začetka veljavnosti uredbe, s katero je bila v obravnavani zadevi družba Montana Management vpisana na seznam družb, na katere se nanaša zadevna zamrznitev, bi se glede na neobstoj predhodnega dovoljenja nacionalnega organa za uporabo zamrznjenih sredstev postavilo vprašanje veljavnosti izvršb.
- 31 V teh okoliščinah je Cour de cassation (kasacijsko sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člen 4(2), (3) in (4) ter člen 6 Uredbe št. 1210/2003 razlagati tako, da:

- so zamrznjena sredstva in gospodarski viri do odločitve o prenosu na [Razvojni sklad] v lasti fizičnih in pravnih oseb, organizacij ali entitet, povezanih z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev sredstev in gospodarskih virov?
- Ali pa so ta zamrznjena sredstva v lasti [Razvojnega sklada] od začetka veljavnosti uredbe, ki v prilogah III in IV navaja fizične in pravne osebe, organizacije ali entitete, povezane z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev sredstev in gospodarskih virov?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje, da so zamrznjena sredstva in gospodarski viri v lasti [Razvojnega sklada], ali je treba člena 4 in 6 Uredbe št. 1210/2003 razlagati tako, da je za izvršitev rubeža zamrznjenega premoženja potrebno predhodno dovoljenje pristojnega nacionalnega organa? Ali pa je treba ti določbi razlagati tako, da je dovoljenje tega nacionalnega organa potrebno šele, ko se zamrznjena sredstva sprostiti?“

Postopek pred Sodiščem

- 32 S sklepom predsednika Sodišča z dne 20. januarja 2022 sta bili zadevi C-753/21 in C-754/21 združeni za pisni in ustni del postopka ter izdajo sodbe.

Predloga za odprtje ustnega dela postopka

- 33 Družbi Instrubel in Heerema sta z vlogama, vloženima 25. julija in 7. novembra 2022, predlagali odprtje ustnega dela postopka na podlagi člena 83 Poslovnika Sodišča, pri čemer sta se sklicevali na obstoj nekaterih novih dejstev, ki naj bi bila odločilna za odločitev Sodišča.
- 34 Ta nova dejstva naj bi bila, prvič, izbris imena družbe Montana Management s seznama oseb in entitet, katerih sredstva bi bilo treba zamrzniti, do česar je prišlo po vložitvi pisnih stališč strank in zainteresiranih oseb iz člena 23 Statuta Sodišča Evropske unije.
- 35 Če bi namreč Sodišče na prvi vprašanji v zadevah C-753/21 in C-754/21 odgovorilo, da zamrznjena sredstva do odločitve o prenosu na Razvojni sklad ostanejo v lasti entitet, za katere velja ukrep zamrznitve, bi to zaradi tega izbrisa pomenilo, da bi bila ta sredstva, ki še vedno ne bi bila prenesena na Razvojni sklad, vrnjena navedeni družbi. Taka posledica pa bi bila v nasprotju s cilji Uredbe št. 1210/2003.
- 36 Drugič, začetek ustnega dela postopka naj bi bil utemeljen z okoliščino, da naj družba Montana Management po smrti svojega predsednika in zakonitega zastopnika leta 2020 ne bi več imela procesnega upravičenja.
- 37 Tretjič, treba naj bi bilo razpravljati o tem, kakšen vpliv na predhodno odločbo Sodišča imata odlok št. 2015-1134 z dne 11. septembra 2015 o načinu prenosa sredstev in gospodarskih virov na mehanizme nasledstva Razvojnega sklada za Irak in sodba tribunal judiciaire de Grasse (sodišče prve stopnje v Grassu, Francija) z dne 12. januarja 2021.
- 38 V zvezi s tem je treba poudariti, da lahko Sodišče v skladu s členom 83 Poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi začetek ali ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena, ali če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča, ali če je v zadevi treba odločiti na podlagi trditve, o kateri stranke ali zainteresirani subjekti niso razpravljali.
- 39 V obravnavani zadevi Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca na podlagi predlogov za sprejetje predhodne odločbe in pisnih stališč ugotavlja, da ima na voljo vse potrebne elemente za obravnavo tega predloga za sprejetje predhodne odločbe in da dejstva, na katera se družbi Instrubel in Heerema sklicujeta v svojih vlogah z dne 25. julija in 7. novembra 2022, katerih pomen za postopka v glavni stvari mora presoditi predložitveno sodišče, niso nova dejstva, ki bi lahko odločilno vplivala na predhodno odločbo Sodišča.
- 40 Zato ni treba odrediti odprtja ustnega dela postopka.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvi vprašanji v zadevah C-753/21 in C-754/21

- 41 Predložitveno sodišče s prvima vprašanjema v obravnavanih zadevah, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2), (3) in (4) ter člen 6 Uredbe št. 1210/2003 razlagati tako, da zamrznjena sredstva in gospodarski viri do odločitve o prenosu na Razvojni sklad ostanejo v lasti fizičnih in pravnih oseb, organizacij in entitet, povezanih z režimom nekdanjega

- predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev, ali pa ta sredstva in ti gospodarski viri pripadajo Razvojnemu skladu od začetka veljavnosti uredbe, s katero so določene osebe, organi in entitete, za katere velja zamrznitev.
- 42 V zvezi s tem člen 4(2) Uredbe št. 1210/2003 določa zamrznitev sredstev in gospodarskih virov, ki pripadajo osebam, ki jih je opredelil Odbor za sankcije in ki so navedene v Prilogi IV k tej uredbi, ali so v lasti teh oseb ali pri njih.
- 43 Člen 6 navedene uredbe v odstavku 1 določa odstopanja, ki pod pogoji, naštetimi v tem odstavku, omogočajo, da pristojni organi dovolijo sprostitev nekaterih zamrznjenih sredstev in gospodarskih virov. Drugi odstavek tega člena določa, da se v vseh drugih primerih, ki niso navedeni v odstavku 1, sredstva in gospodarski viri odmrznejo samo zaradi njihovega prenosa na Razvojni sklad. Posledica tega prenosa je, da država Irak postane lastnica prenesenih sredstev.
- 44 Tako sta iz povezane razlage člena 4(2) in člena 6 iste uredbe razvidni dve ločeni fazi, ki sta sestavljeni, na eni strani, iz zamrznitve sredstev in, na drugi strani, iz prenosa teh sredstev na Razvojni sklad.
- 45 Natančneje, člen 6(1)(a) Uredbe št. 1210/2003 določa – v skladu z odstavkom 23 Resolucije 1483 (2003) – da pristojni nacionalni organi lahko dovolijo sprostitev zamrznjenih sredstev in gospodarskih virov, kadar so ti predmet sodnega, upravnega ali arbitražnega zasega oziroma sodne, upravne ali arbitražne odločbe, izdane pred 22. majem 2003. Z drugimi besedami in kot to prav tako izhaja iz uvodne izjave 4 Uredbe št. 1799/2003, če bi bila zamrznjena sredstva ali gospodarski viri predmet takega ukrepa ali take odločbe, bi ta okoliščina lahko zadostovala za odpravo njihove zamrznitve, da bi se omogočila njihova uporaba in da bi se tako izvzeli iz zahteve, da se prenesejo na Razvojni sklad.
- 46 Če pa bi bilo treba šteti, da se prenos na Razvojni sklad izvede samodejno ob zamrznitvi, bi bil členu 6(1) Uredbe št. 1210/2003 odvzet vsakršen polni učinek.
- 47 Te ugotovitve ne omajajo določbe odstavka 23 Resolucije št. 1483 (2003). Namreč, čeprav ta odstavek določa takojšen prenos sredstev na Razvojni sklad, pa samo besedilo tega odstavka ta prenos pogojuje z neobstojem sodnega, upravnega ali arbitražnega ukrepa oziroma sodne, upravne ali arbitražne odločbe, ki bi lahko povzročila odlog ali preklic navedenega prenosa.
- 48 Poleg tega sta iz uvodne izjave 5 Uredbe št. 1210/2003 prav tako razvidni dve fazi, ki sta omenjeni v točki 44 te sodbe, saj je v njej navedeno, prvič, da so države članice tiste, ki po zamrznitvi sredstev in gospodarskih virov ta sredstva prenesejo na Razvojni sklad, in drugič, da je treba za to, da se jim izvedba tega prenosa omogoči, predvideti določbe za odmrznitev. Tako prenos deluje kot aktivni ukrep držav članic po zamrznitvi in se izvede šele po odpravi te zamrznitve v skladu s pogoji, ki jih za to določa ta uredba.
- 49 Zato že sam obstoj določb, ki urejajo postopek prenosa na Razvojni sklad, dokazuje, da se tak prenos ne izvede samodejno zgolj z zamrznitvijo zadevnih sredstev. Čeprav je prenos v okviru Uredbe št. 1210/2003 obvezen, ostaja dejstvo, da se izvede po zamrznitvi in glede na to zamrznitev predstavlja ločen korak.
- 50 Kar zadeva zlasti pojem „zamrznitev“, kot je opredeljen v točkah 4 in 5 člena 1 te uredbe, in vprašanje, ali lahko zamrznitev kot taka povzroči spremembo lastništva zamrznjenih sredstev, je Sodišče že razsodilo, da je ukrep zamrznitve varstveni ukrep, katerega namen ni prikrajšati osebe,

na katere se ukrep nanaša, za njihovo lastnino (glej v tem smislu sodbo z dne 3. septembra 2008, Kadi in Al Barakaat International Foundation/Svet in Komisija, C-402/05 P in C-415/05 P, EU:C:2008:461, točka 358), saj gre za ukrep, ki je že po naravi začasen in reverzibilen (glej v tem smislu sodbo z dne 5. marca 2015, Ezz in drugi/Svet, C-220/14 P, EU:C:2015:147, točka 113).

- 51 Iz tega sledi, da ukrep zamrznitve sam po sebi ne vpliva na lastništvo sredstev, ki so predmet tega ukrepa.
- 52 V zvezi s tem je treba pojasniti, da okoliščina, da je namen Uredbe št. 1210/2003 prenesti zamrznjena sredstva na Razvojni sklad, ne more upravičiti, da se v fazi pred tem prenosom poda drugačna razlaga pojma „zamrznitev“ od tiste, ki je bila podana v okviru drugih uredb o omejevalnih ukrepih, v katerih tak prenos ni določen, in to še toliko bolj, ker je ta pojem v večini teh uredb opredeljen enako.
- 53 Glede na zgoraj navedene razloge je treba na prvi vprašanji v zadevah C-753/21 in C-754/21 odgovoriti, da je treba člen 4(2), (3) in (4) ter člen 6 Uredbe št. 1210/2003 razlagati tako, da zamrznjena sredstva in gospodarski viri do odločitve o prenosu na Razvojni sklad ostanejo v lasti fizičnih in pravnih oseb, organizacij in entitet, povezanih z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev.

Drugi vprašanji v zadevah C-753/21 in C-754/21

- 54 Glede na odgovor na prvi vprašanji v obravnavanih zadevah na drugi vprašanji ni treba odgovoriti.

Stroški

- 55 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) razsodilo:

Člen 4(2), (3) in (4) ter člen 6 Uredbe Sveta (ES) št. 1210/2003 z dne 7. julija 2003 o nekaterih posebnih omejitvah gospodarskih in finančnih odnosov z Irakom in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2465/96, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo Sveta (EU) št. 85/2013 z dne 31. januarja 2013,

je treba razlagati tako, da

zamrznjena sredstva in gospodarski viri do odločitve o prenosu na mehanizme nasledstva Razvojnega sklada za Irak ostanejo v lasti fizičnih in pravnih oseb, organizacij in entitet, povezanih z režimom nekdanjega predsednika Sadama Huseina, za katere velja zamrznitev.

Podpisi